

SPORTDA ILMIY TADQIQOTLAR

ILMIY_NAZARIY JURNAL

2026/03 soni

SPORT • ILM • TARAQQIYOT

A.U.Xamidjonov, Z.I.Zunniddinova - Boks bo'yicha parij-2024 olimpiada o'yinlaridagi janglarning analitik tahlili.....	80
N.A.Xudayberdiyeva - Turli yoshdagi ayollarda sog'lom turmush tarzini shakllantirishda sog'lomlashtiruvchi kompleks mashqlarning ilmiy-pedagogik asoslari.....	85
J.O.Axmedov - Bo'lajak sport murabbiylarida pedagogik intuitsiyani takomillashtirish metodikasining samaradorligi.....	89
F.Z.Ibragimov - 18-20 yoshli malakali voleybolchi-talabalarda sakrovchanlik va hujum zarbasiga mansub yetakchi komponentlarni muvozanatga asoslanishi va ularni bir o'my davomida o'sish sur'ati.....	98
L.L.Abdirahmonov - Oliy ta'lim muassasasi talabalarining jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlaridagi faollik darajasi, motivatsiyasi va sun'iy intellekt platformasiga bo'lgan ehtiyoji: so'rovnoma natijalari.....	102
M.I.Ne'matullayev - O'quv mashq bosqichida belbog'li kurashchilarning texnik usullarga o'rgatishda umumiy va maxsus jismoniy tayyorgarlik dasturidan foydalanish samaradorligi.....	107
J.J.Mahmaraimov - Badmintonchilarga texnik elementlarini o'rgatish metodikasini qo'llash samaradorligi.....	109
N.Ramanova - Gandbol sport turida hakamlarni tayyorlash metodikasini takomillashtirish.....	113
N.X.Abduxalikova - Umumta'lim maktab o'quvchilarining sog'lomlashtiruvchi vositalar orqali jismoniy tayyorgarligini oshirishda differensial yondashuv mexanizmi.....	116
D.R.Xolboyeva - O'quv mashq bosqichidagi qo'l jangi bilan shug'illanuvchi sportchilarni jismoniy sifatlarini rivojlantirishning samarali vosita va usullari.....	119
M.B.Sabirov - Og'ir atletika bo'yicha trenerlar malakasini oshirish tizimida sport mashg'ulotlari jarayonini takomillashtirishning ilmiy-uslubiy asoslari.....	122
O'G'Rejapov - 13-14 yoshli voleybolchilarda to'p uzatish aniqligini ta'minlashga zamin yaratuvchi maxsus jismoniy sifatlarni rivojlanish sur'ati.....	127
SH.R.Urazoliyeva - Jismoniy tarbiya va sport yo'nalishi talaba qizlarining koordinatsion qobiliyatini innovatsion yondashuvlar vositasida rivojlantirish.....	131
E.I.Toirjonov - Pedagogika oliy ta'lim muassasasi bakalavrlarini tajribada o'rganish natijalari.....	133
M.K.Mamatova - O'quv mashg'uloti guruhi bosqichidagi voleybolchi qizlarning umumiy jismoniy tayyorgarliklarining hududlar miqyosidagi tahlili.....	138
A.M.Djurabayev - Lazerteg sportchilari uchun jismoniy sifatlarning zarurligi va ahamiyati.....	142
N.I.Abdullayev - 13-15 yoshli kurashchilarning jismoniy sifatlarini rivojlantirish metodikasi.....	145
У.Т.Кубейсинова - Экспериментальное обоснование развития прыжковой выносливости у юных баскетболистов.....	149
I.M.Nigmatov - Yunon-rum kurashchilarning texnik-taktik harakatlar, maxsus va umumiy jismoniy tayyorgarlik bo'yicha murabbiylar o'rtasidagi so'rovnoma tahlili.....	154
B.R.Nizomov - O'quv mashg'ulot guruhi futbolchilarning himoyadagi o'yin taktikasi.....	158
A.T.Saydullayev - Boshqaruv jarayonidagi yosh badmintonchilarning texnik harakatlarini o'rganish algoritmi.....	163
Ж.Р.Равшанов - Педагогические технологии в физическом воспитании сотрудников органов внутренних дел.....	167
B.T.Toshpo'latov - Og'ir atletikachilarda zamonaviy yuklama monitoringi asosida texnik barqarorlikni oshirish.....	170
F.M.Raximov, B.B.Xaitbayeva - Siltab ko'tarish texnikasini takomillashtirish zamonaviy yondashuvlar va innovatsion texnologiyalar asosida.....	173
A.A.Agzamov - Erkin va yunon-rum kurashchilarni musobaqa oldi tayyorgarlik davrida kombinatsion harakatlar samaradorligini oshirish uslubiyati.....	176
F.R.Hamroyeva - Tennis sport turida psixologik tayyorgarlik.....	180
Y.Y.Maxammadiyeva - O'zbek sport terminologiyasining shakllanishi, rivojlanish bosqichlari va me'yorlashtirish muammolari.....	185
D.K.Yaxyayev - Jismoniy tarbiya darslarida videotahlil tizimlaridan foydalanish metodikasi.....	189

Jismoniy tarbiya va sport ilmiy tadqiqotlar instituti
Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha direktor
o'rinbosari, Pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent,
A.U. Xamidjonov
Jismoniy tarbiya va sport ilmiy tadqiqotlar instituti
magistranti
Z.I. Zunniddinova
Toshkent, O'zbekiston

Muallif bilan bog'lanish uchun:

E-mail: zunniddinovazaynab@gmail.com

BOKS BO'YICHA PARIJ-2024 OLIMPIADA O'YINLARIDAGI JANGLARNING ANALITIK TAHLILI

Аннотация

В данной статье на основе научно-аналитического анализа рассмотрены атакующие тактики и стратегии движений на ринге, примененные Асадходжой Муйдинходжаевым в ходе боев в весовой категории до 71 кг на XXXIII летних Олимпийских играх в Париже. В ходе исследования были проанализированы точность удара спортсмена, результативность комбинационных атак. Выявленные результаты могут иметь важное теоретическое и практическое значение для совершенствования атакующих и защитных действий в современном боксе, а также для показа в качестве модели подрастающим молодым спортсменам, дальнейшего совершенствования выявленных результатов и разработки новых научно-практических рекомендаций.

Ключевые слова: Олимпийские игры, нападение, контратака, одиночные удары, комбинированные удары, статистический анализ, мониторинг, идентификация.

Annotation

Ushbu maqolada Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayevning Parijda bo'lib o'tgan XXXIII Yozgi Olimpiya o'yinlarida 71 kg vazn toifasidagi janglari davomida qo'llagan hujum taktikalari, ringdagi harakat strategiyalari ilmiy-analitik tahlil asosida ko'rib chiqildi. Tadqiqot jarayonida sportchining zarba aniqligi, kombinatsion hujumlarning natijaviyligi tahlil qilindi. Aniqlangan natijalar zamonaviy boksda hujum va himoya harakatlarini takomillashtirish, shuningdek, o'sib kelayotgan yosh sportchilarga model sifatida ko'rsatish, aniqlangan natijalarning yanada takomillashtirib yangi ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqish uchun muhim nazariy hamda amaliy taraflama ahamiyat darajasiga ega bo'lishi mumkin.

Kalit so'zlar: Olimpiya o'yinlari, hujum, qarshi hujum, yakkalik zarbalar, kombinatsion zarbalar, statistik tahlil, monitoring, identifikatsiyalash.

This article examines the attacking tactics and ring movement strategies employed by Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayev during his fights in the 71 kg weight category at the XXXIII Summer Olympic Games in Paris, based on scientific and analytical analysis. During the study, the athlete's accuracy of strikes and the effectiveness of combined attacks were analyzed. The identified results can be of great theoretical and practical importance for improving offensive and defensive movements in modern boxing, as well as serving as a model for young athletes, further improving the identified results, and developing new scientific and practical recommendations.

Keywords: Olympic Games, attack, counterattack, single strikes, combined strikes, statistical analysis, monitoring, identification.

Dolzarbligi. O'zbekiston respublikasi Prezidentining 2021-yil 29- apreldagi "Boksni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-5099 sonli qarori, hamda 2025-yil 8-iyuldagi "O'zbekiston Respublikasi sportchilarini 2028-yil Los-Anjeles shahrida (AQSH) bo'lib o'tadigan XXXIV yozgi Olimpiya va XVIII Paralimpiya o'yinlariga sportchilarimizni kompleks tayyorlash to'g'risida"gi PQ-221-son qarorlar ijrosini ta'minlashga qaratilgan bo'lib, mamlakatimizda boksning yanada rivoj topishi uchun, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish uchun muhim vazifani o'tamoqda. Ommaviy sport turlaridan boksning rivojlanishi qaratilayotgan e'tibor hamda mahalliy va xorijiy tajribalar almashinuvi sababli bokschilarimiz nufuzli turnirlar, jahon va olimpiada musobaqalarida yuqori natijalarga erishib, davlatimizning sport bo'yicha rivojlanib borayotganini isbotlab kelishmoqda. Jumladan, Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayev yorqin g'alabalari shuningdek, o'zining texnik harakatlari va barqaror natijalari bilan tanilgan mahoratli bokschi hisoblanadi. XXXIII- yozgi Parij olimpiadasida ko'rsatgan yetuk mahorati va strategik ustunligi boks olamida yangi standartlarni belgilab berdi. Xususan uning har bir jangi davomida qo'llagan taktik sxemalari, zarbalar soniga emas, balki ularning aniqligi va texnik mukammalligiga e'tibor qaratish kerakligini tahlillar natijasida aniqlanadi.

Tadqiqotning maqsadi. Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayevning Parij shahrida o'tkazilgan

XXXIII -yozgi olimpiada o'yinlaridagi musobaqa faoliyati, hujum va qarshi hujum harakatlarini statistik tahlil qilishdan iborat.

Tadqiqot obyekti. Olimpiada o'yinlarida olib borilgan boks musobaqasidagi janglar jarayoni olingan.

Tadqiqotning vazifalari. Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayevning Parij-2024 ringlarida o'tkazgan barcha uchrashuvlarini to'liq monitoring qilish va ularning umumiy dinamikasini o'rganish; Parij-2024 ringlarida to'plangan ma'lumotlarni matematik-statistik uslublar yordamida tahlil qilish hamda sportchining g'alabasini ta'minlagan harakatlarni foydali ish koeffitsientini aniqlash.

Tadqiqotning natijalari va ularning muhokamasi. Ushbu ilmiy izlanish doirasida Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayevning XXXIII yozgi Olimpiya o'yinlaridagi texnik -taktik harakatlar arsenalini statistik tahlil qilish amalga oshirildi. Tadqiqot natijalari sportchining ringdagi har bir harakati tasodifiy emas, balki chuqur o'ylangan algoritmlar asosida shakllanganligini ko'rsatadi. Tahlillar shuni isbotladiki, sportchining "iqtisodiy boks"(minimal harakat bilan maksimal natija) uslubi raqibning funksional imkoniyatlarini pasaytirishda asosiy omil bo'lgan. Tadqiqot davomida aniqlangan raqamli ko'rsatkichlar sportchining texnik mahorati va jang taqdirini belgilovchi ochkolar o'rtasidagi to'g'ridan – to'g'ri korrelyatsiyani ochib berdi.

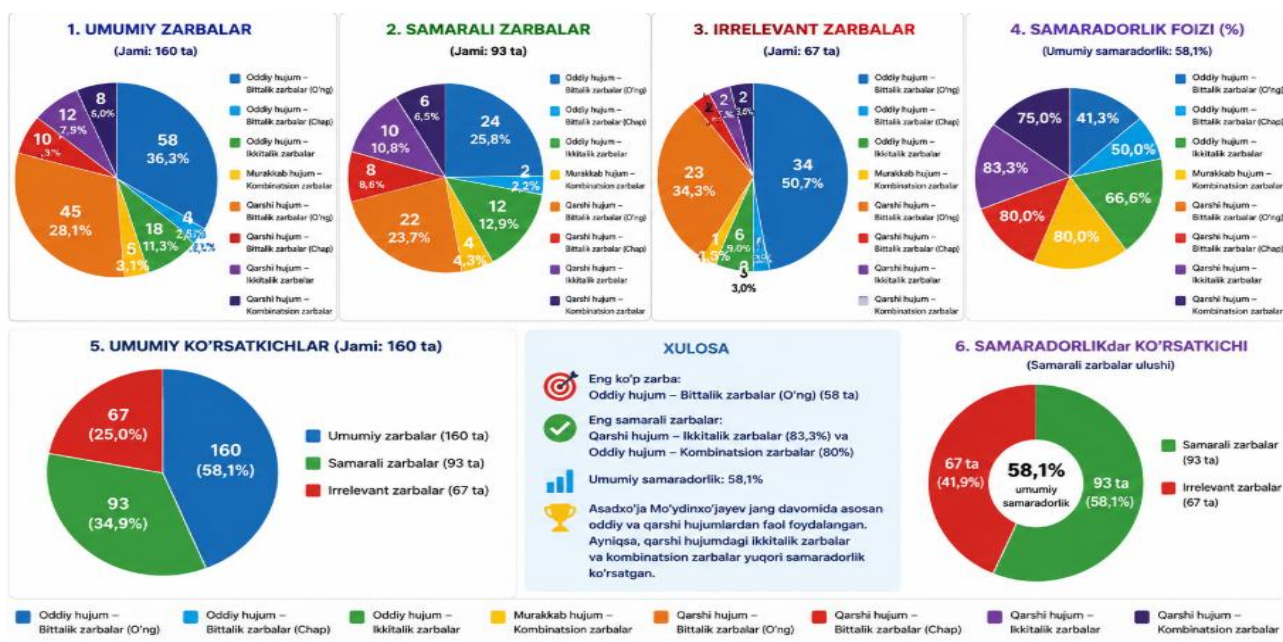
1-jadval

Parij 2024 yozgi Olimpia o'yinlarida 1/4 finalda 71 kg vazn toifasida Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayevning Nikolay Terteryan bilan jangida hujum harakatlari tahlili

Oddiy hujum				Murakkab hujum	Qarshi hujum				
Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayev	Bittalik zarbalar		Ikkitalik zarbalar	Kombi natsion zarbalar	Bitta lik zarbalar		Ikki talik	Kombi natsion zarbalar	Umumiy zarbalar
	O'ng	Chap			O'ng	Chap			
Umumiy zarbalar	58	4	18	5	45	10	12	8	160
Samarali zarbalar	24	2	12	4	22	8	10	6	93
Irrelevant zarbalar	34	2	6	1	23	2	2	2	67
Samaradorligi %	41,3%	50%	66,6%	80%	48,9%	80%	83,3%	75%	58,1%
Omari Djons bilan jang tahlili									
Oddiy hujum				Murakkab hujum	Qarshi hujum				
Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayev	Bittalik zarbalar		Ikkitalik zarbalar	Kombi natsion zarbalar	Bittalik zarbalar		Ikki talik zarbalar	Kombi natsion zarbalar	Umumiy zarbalar
	O'ng	Chap			O'ng	Chap			
Umumiy zarbalar	31	2	18	3	34	4	12	2	106
Samarali zarbalar	8	2	15	2	15	4	10	2	59
Irrelevant zarbalar	23	-	3	1	19	-	2	-	47
Samaradorligi %	25,8%	100%	83,3%	66,7%	44,1%	100%	83,3%	100%	55,7%
Marko Alonso Verde Alvares bilan jangi tahlili.									
Oddiy hujum				Murakkab hujum	Qarshi hujum				
Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayev	Bittalik zarbalar		Ikkitalik zarbalar	Kombinat Sion zarbalar	Bittalik zarbalar		Ikkitalik zarbalar	Kombinat Sion zarbalar	Umumiy zarbalar
	O'ng	Chap			O'ng	Chap			
Umumiy zarbalar	27	-	14	4	23	3	14	4	89
Samarali zarbalar	12	-	11	4	11	3	12	4	57
Irrelevant zarbalar	15	-	3	-	12	-	2	-	32
Samaradorligi %	44,4%	-	78,6%	100%	47,8%	100%	85,7%	100%	64%

Birinchi jadval bo'yicha tahlili: ushbu jangda Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayev daniyalik raqibi Nikolay Terteryan bilan 3 raund davomida shiddatli jang olib bordi. Birinchi raunda 3:2 hisobida Asadxo'ja ustunligi bilan yakunlanmagan bo'lsa, 2-3-raundlar esa 5:0 hisobida yaqqol ustunlik bilan hamyurtimiz g'alabasini kafolatlatdi. Bu jang davomida jami 160 ta zarba bergan. Ulardan 93 tasi aniq nishonga tekkan, 67 tasi esa noaniq bo'lgan. Hujum turlari bo'yicha tahlil qilinganda, oddiy hujumda jami 81 ta zarba berilgan; bundan 58 tasi o'ng, 24 tasi chap qo'lda bo'lib, aniq zarbalar soni nisbatan kamroq, asosan raqibni masofada ushlashga qaratilgan. Murakkab hujum bo'yicha esa 18 ta ikkitalik va 5 ta zarbalar

seriyasi uzatilgan, ularning deyarli hammasi aniq amalga oshirilgan. Bu boksining hujumdagi yuqori mahoratini ko'rsatadi. Qarshi hujum natijalariga to'xtaladigan bo'lsak, bu taktika bokschi uchun eng samarali usul bo'lib xizmat qilgan, ya'ni jami 75 ta qarshi hujum zarbasidan 50 tasi aniq nishonga tekkan. Ayniqsa, qarshi hujumdagi bittalik o'ng qo'l zarbalari (22 ta aniq) va ikkitalik zarbalar (12 ta aniq) katta ustunlik bergan. Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayev ushbu jangda ko'proq qarshi hujumda va murakkab hujum (kombinatsiyar)da yuqori aniqlik ko'rsatgan. Umumiy aniqlik ko'rsatgichi taxminan 58,1% ni tashkil etadi, bu professional daraja uchun juda yuqori natija hisoblanadi.

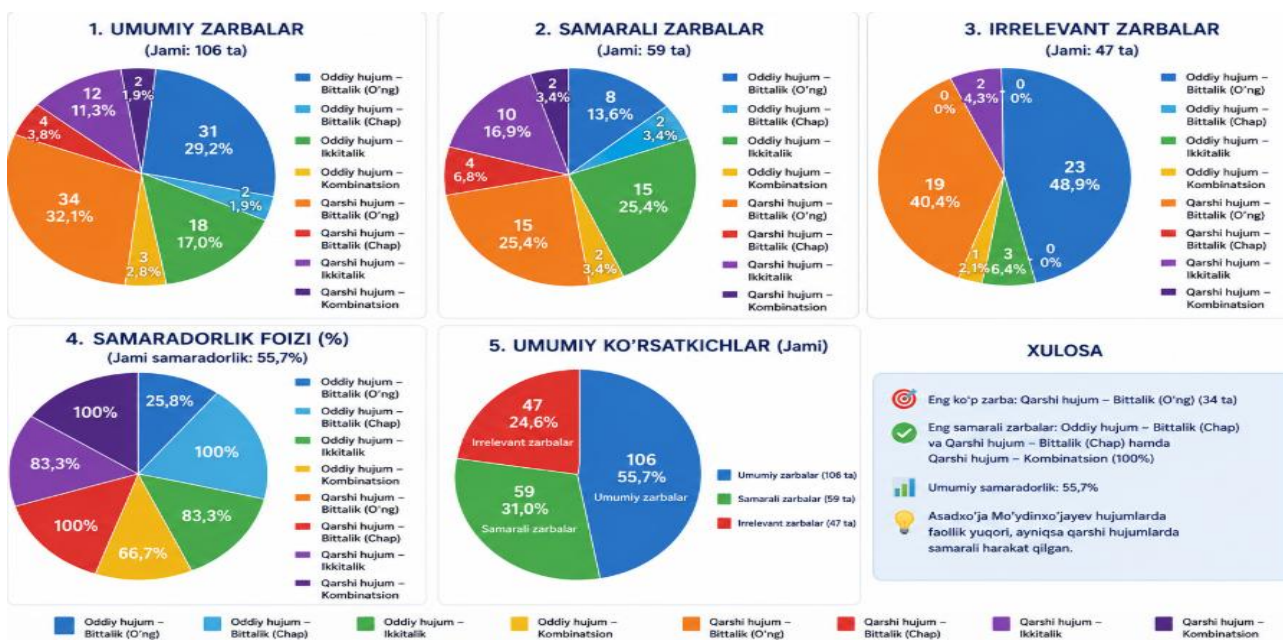

1-rasm.

Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayevning Terteriyanga hujumlari sonining foiz ko'rsatkichlari tasvirlangan.

Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayevning amerikalik raqibi Omari Djons bilan bo'lib o'tgan jangi 3 raund to'liq davom etdi va hamyurtimiz 3:2 hisobida g'alabani qo'lga kiritdi. Ushbu jang davomida Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayev "kam miqdor - yuqori sifat" tamoyiliga tayangan. Jang davomida taktik mohir Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayev chorak finaldagi kabi shiddatli emas balki ko'proq qarshi hujumni afzal ko'rib asosan yakkalik zarbalar bilan jang olib bordi. Jami 106 ta zarbadan 59 tasining (60,3%) aniq nishonga

borishi boks standartlari bo'yicha o'ta yuqori ko'rsatkichlar qatoriga kiradi. Bu raqibning himoyasidagi ochiq pozitsiyalarni ko'rib, tahlil qilish va to'g'ri vaziyatda hujum yoki qarshi hujum qilishni tanlash qobiliyati mukammal ekanligidan dalolat beradi. Hujumlarning asosiy qismini (33 ta aniq zarba) tashkil etgan bittalik (oddiy) zarbalar masofani boshqarishda asosiy vosita bo'lib xizmat qilgan. Bu uslub raqibning hujumkor pozitsiyasini oldini olgan va uning psixologik barqarorligini izdan chiqargan.

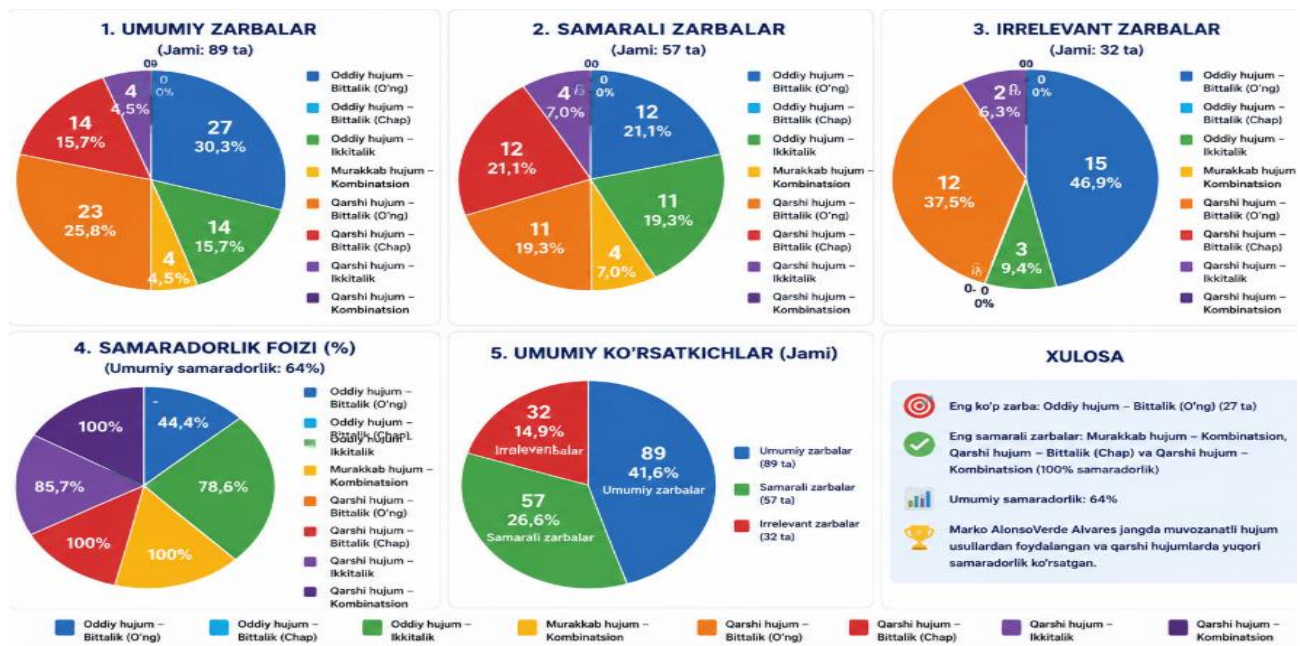
2-rasmda

Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayevnin Omari Djonsga hujumlari sonining foiz ko'rsatkichlari tasvirlangan.

Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayevning meksikalik bokschi Marko Alonso Verde Alvares ustidan qozongan g'alabasi uning taktik transformatsiya (vaziyatga qarab o'z o'yin uslubi yoki rejasini birdaniga o'zgartira olish qobiliyati) qilish moyilligi va ringni nazorat qilish qobiliyatini ko'rsatdi. Final jangida Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayev doimiy hujumkor taktikasini emas balki himoyaviy va aniq qarshi hujumga asoslangan taktikasini ko'rsata oldi va 3 raundlik to'liq davom etgan jangda raqib ustidan yaqqol ustunlik bilan g'alabaga erishdi va XXXIII Yozgi Olimpiya o'yinlarida g'olib bo'ldi. Jami yo'llagan 89 ta zarbadan 57 tasi (64 %) aniq nishonga tegdi. Bu ko'rsatkich yarim finaldagi jang ko'rsatkichlaridan yuqori bo'lib, sportchining final bosqichidagi yuqori konsentratsiyasidan dalolat

beradi. Natijalarga ko'ra, Asadxo'ja nafaqat bittalik, balki ikkitalik zarbalar bo'yicha ham 78,6 % lik natija ko'rsatgan. Bu uning hujumlar seriyasini samarali yakunlay olish va raqibning ochiq qolgan nuqtalarini qisqa vaqt ichida aniqlay olish mahoratini tasdiqlaydi. Hujumlarning katta qismi "qarshi hujum" shaklida amalga oshirilgan bo'lib, bu raqibning tajavvuzkor taktikasini pasaytirishga xizmat qilgan. Noaniq zarbalarining kamligi Mo'ydinxo'jayevning ringda ortiqcha harakatlar qilmasdan, faqatgina natijaviy zarbalarga urg'u berganini ko'rsatadi. Ushbu jangda Mo'ydinxo'jayev 5:0 hisobida yaqqol ustunlik bilan g'alabaga erishdi shu bilan birga o'zbek boks maktabining intellektual salohiyatini yana bir bor xalqaro maydonda isbotladi.

3-rasm.

Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayevning Marko Alonso Verde Alvaresga hujumlari sonining foiz ko'rsatkichlari tasvirlangan.

Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayevning Parij-2024 Olimpiadasidagi taktik natijalari tahlili. Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayevning Parij-2024 yozgi Olimpiya o'yinlaridagi muvaffaqiyati uning boks intellektining yuqori darajada ekanligini tasdiqladi. Turnir davomida o'tkazilgan barcha janglar tahlili shuni ko'rsatadiki, sportchi raqib uslubiga qarab o'z texnikasi va taktik arsenalini mohirona o'zgartira olgan. Tahlillar shuni ham ko'rsatadiki, Asadxo'janing "ikkinchi raqam" ostida olib borgan jang uslubi doirasida reaksiya tezligi, vaqtni sezish va masofani boshqarish ko'rsatkichlari yuqori darajada shakllangan. Bu esa uning himoya va hujum fazalari o'rtasida optimal muvozanatni saqlay olganini bildiradi. Shu bilan birga, zarba kombinatsiyalarining strukturaviy tahlili

sportchining harakatlari oldindan rejalashtirilgan algoritmik ketma-ketlik asosida emas, balki vaziyatga mos ravishda moslashuvchi xarakterga ega ekanini ko'rsatadi.

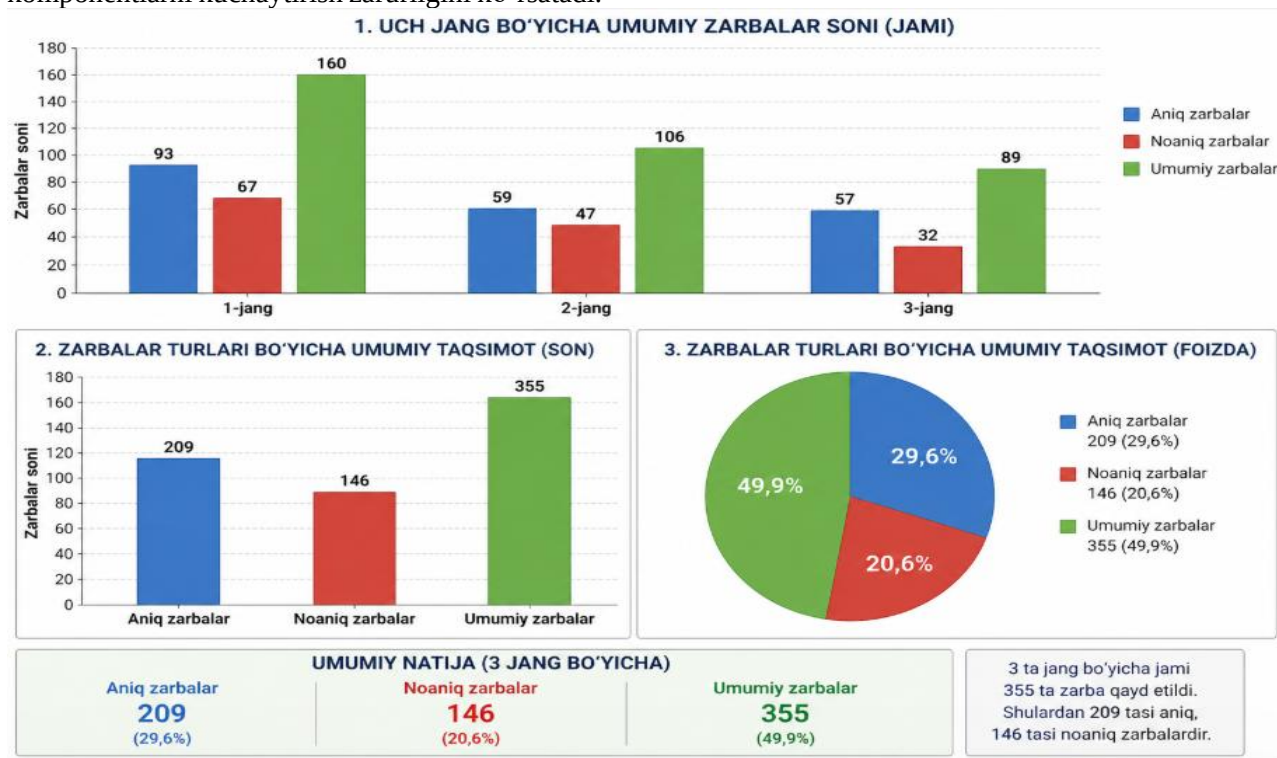
Umuman olganda, olib borilgan ilmiy-tahliliy kuzatuvlar zamonaviy havaskor boksda yuqori natijalarga erishish uchun quyidagi omillar ustuvor ahamiyatga ega ekanini asoslaydi:

1. Vaziyatga qarab uslubni o'zgartira olish.
2. Masofani his qilish.
3. Vaqtni boshqara olish.
4. Kuchni to'g'ri taqsimash.

Mazkur natijalar sportchilarni tayyorlash jarayonida individual taktik modellarni ishlab chiqish, raqib faoliyatini oldindan tahmin qilish

hamda mashg'ulotlarda aqliy va analitik komponentlarni kuchaytirish zarurligini ko'rsatadi.

4-rasm.

Asadxo'ja Mo'ydinxo'jayevning uchta jangidagi umumiy hujumlari sonining foiz ko'rsatkichlari tasvirlangan.

Xususan, uning final bosqichida yo'llagan zarbalari samaradorligi 69,6% ni tashkil etdi. Bu ko'rsatkich xalqaro havaskor boks standartlaridan ancha yuqori bo'lib, sportchining har bir harakati aniq hisob-kitobga asoslanganini ko'rsatadi. Asadxo'janing "ikkinchi raqam" ostida harakat qilib, qarshi hujumlarda ko'rsatgan natijalari uning himoyaviy manyovrlari bilan hujum harakatlari o'rtasidagi sinxronlikni isbotlaydi. Mazkur tahlillar zamonaviy boksda jismoniy tayyorgarlik bilan bir qatorda strategik tahlil va masofani boshqarish qobiliyati g'alaba garovi ekanini ilmiy jihatdan asoslaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston respublikasi Prezidentining 2021-yil 29- apreldagi "boksni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ 5099 sonli qarori. Lex.uz.

2. O'zbekiston respublikasi Prezidentining 2025-yil 8-iyuldagi "O'zbekiston Respublikasi sportchilarini 2028-yil Los-Anjeles shahrida (AQSH) bo'lib o'tadigan XXXIV yozgi Olimpiya va XVIII Paralimpiya o'yinlariga sportchilarimizni kompleks tayyorlash to'g'risida" gi PQ-221-sonli qarori. Lex.uz.

3. Xalmuhammedov R.D., Shin V., FTurdiyev.K., Tajibayev S.S. Boks nazariyasi va uslubiyati: darslik. – Toshkent, 2016. B 284-296.

4. Tojiboyev S.S Yosh bokschi larni tayyorlash tizimida harakatli o'yinlarni qo'llash metodikasi. O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti.O'quv qo'llanma. Toshkent 2009. B 78-79.

5. Rajabov G.Q. Malakali bokschi larning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda musobaqa faoliyati samaradorligini tahlil qilish // Ilmiy maqola, 2022.B 38-39.